

Kommentering af udkast til Havstrategiens overvågningsprogram 2021-26

Kommentarer indleveret af: Rådet for Grøn Omstilling, (kontaktperson: Lone Mikkelsen)

<i>Titel på produkt</i>	Danmarks havstrategi II – anden del Overvågningsprogram
<i>Kontaktpersoner</i>	Mikael Hjorth Jensen, mihje@mst.dk, +45 72 54 35 01 Cecilie Kjer Elkjær, cekan@mst.dk, +45 21 26 37 60
<i>Deadline for fremsendelse af kommentarer</i>	15.06.2020

Generelle kommentarer

<i>Vedrørende</i>	<i>Kommentar</i>
Deskriptor 5 - Eutrofiering	Da de nye overvågningsteknologier, der skal implementeres i den kommende overvågningsperiode, er kendte teknologier, der allerede anvendes mange steder, bør Miljøstyrelsen være ambitiøs omkring at få indfaset disse teknologier over en kort periode, så overvågningsprogrammet får gavn af disse supplerende målinger tidligt.
Deskriptor 8 - Forurenende stoffer	I EU alene er der over 150.000 forskellige kemiske stoffer i omløb, som kan havne i havet. I Danmarks Havstrategi II er der lagt op til at måle på fire navngivne miljøfarlige stoffer (+ dioxin, dioxinlignende PCB'er og furaner) som belæg for at afgøre vandmiljøtilstanden ift. forurenende stoffer. Dette er absolut utilstrækkeligt ift. at afgøre, om der er udfordringer med miljøfarlige stoffer, som kan skade havets organismer og økosystem. Danmark har i Havstrategi II besluttet, at vi inden 2021 skal have fundet kilderne til de stoffer, som hindrer opfyldelse af målene for det danske havmiljø. Hvis dette skal opfyldes er det langt fra tilstrækkeligt at måle på de i udkastet til overvågningsprogrammet fremlagte kemikalier, da de skal tjene som baggrund for, hvilke kilder til forurening der skal sættes ind overfor. Ved at måle på meget få kemikalier, vil vi efter al sandsynlighed finde langt færre miljøproblemer i havet end der i virkeligheden er. Det danske havmiljø bør screenes for alle relevante miljøfarlige stoffer. Niveauerne skal efterfølgende holdes op imod gældende grænseværdier. Overskrider de disse skal indsatser igangsættes, så de kan blive begrænset ved kilden til forurening. Særligt skal man være opmærksom på nye kemikalier eller kemikalier der i stigende grad anvendes som alternativ til problematiske eller forbudte kemikalier, ligesom nye anvendelser (f.eks. antimikrobielt) bør være et fokuspunkt. Dette inkluderer <u>bl.a.</u> bisphenoler (bisphenol A er nævnt som et stof der kræver opmærksomhed i forhold til udledning fra renseanlæg), fosforbaserede flammehæmmere, nanosølv.
Deskriptor 8 - Forurenende stoffer	Der er stor fare for, at mulige cocktaileffekter helt overses med det overvågningsprogram, som er foreslået her. Særligt på baggrund af, at der ikke er fokus på at måle for hormonforstyrrende stoffer. Og langt fra alle hormonforstyrrende stoffer er persistente, og vil dermed ikke nødvendigvis blive målt korrekt (hvis de vel at mærke inkluderes i måleprogrammet), hvis målingerne foretages så sjældent som beskrevet i udkastet. Inkluder hormonforstyrrende stoffer og udfør disse målinger oftere.
Deskriptor 8 – forurenende stoffer	Hav fokus på indhold i udsivningsvand fra gamle affaldsdepoter nær kyster samt spildevand fra byerne. Her vil et stort antal af de mest problematiske kemikalier være repræsenteret. Disse kilder til problematiske kemikalier i

Vedrørende	Kommentar
	havmiljøet kan dermed også være indikator for, hvilke kemikalier der i særdeleshed skal overvåges i havmiljøet og hvor der skal formuleres nye indsatser for at komme disse forureninger til livs. Stoffer, som almindeligvis kræver opmærksomhed i forhold til udledning fra renseanlæg (og som derfor også vil kræve særlig opmærksomhed i havmiljøet), er følgende: • bly • nikkel • kobber • zink • chrom • kviksølv • bisphenol A • nonylphenoler • PFOS • bromerede flammehæmmere • PAH'er • DEHP • 17 β østradiol
Deskriptor 8 – forurenende stoffer	Se ikke kun på fortidens synder og vær varsom med kun at måle på det der traditionelt er målt på. For områder som Benzo(a)pyren og kviksølv findes der i dag mange indsatser til at nedsætte forureningen. Det skal naturligvis ikke opfattes som at problemstillingen er løst, men nærmere som opråb for, at der er mange andre forureninger der skal stoppes inden vi kommer i samme situation, som det f.eks. er tilfældet med kviksølv og bly. Så sideløbende med de traditionelle overvågningsmålinger skal der nye målinger til, som kan indsamle viden om mulige forureninger, som der ikke tidligere har været kendskab til – netop for at kunne igangsætte initiativer hurtigst muligt ift. at bremse eller nedsætte forureningen.
Deskriptor 8 – forurenende stoffer	Bly måles kun i fisk og skaldyr til konsum (deskriptor 9), men bør også måles under deskriptor 8, da det er vigtigt at monitorere om udviklingen i niveauet af bly går den rigtige vej eller om de igangværende indsatser på området skal revideres og strammes op. Bly har en særdeles negativ indvirkning på særligt børns udvikling af hjernen.

Vedrørende	Kommentar
Deskriptor 10 – Marint affald	Formålet i denne deskriptor virker meningsløst. Der står at der skal ”gives en løbende vurdering af forekomsten, således at der er grundlag for at kunne vurdere, om egenskaberne ved og mængderne af affald i havet er til skade for kyst- og havmiljøet.” Det er allerede vurderet og konkluderet, at egenskaberne ved og mængderne af affald i havet, er til skade for kyst- og havmiljøet, ligesom det er til skade for dyrelivet i og omkring havet. Formålet bør derfor omformuleres. Den viden der er om mængderne og typerne af marint affald skal derfor ligge til grund for det der bør være det egentlige formål: At forebygge og reducere med klart formulerede målsætninger for hvordan og hvor meget.
Deskriptor 8 (forurenende stoffer) / 10 (marint affald) ELLER som egen deskriptor	(Mikro)plastik er ikke blot et problem i sig selv – ift. at det f.eks. bliver opfattet som fødeemne for fugle og havdyr, men også i kraft af, at det virker som vektor for problematiske kemiske stoffer. Derfor opfordrer vi kraftigt til, at plastik(forurening) enten får sin egen deskriptor eller bliver inkluderet i deskriptor 8 (forurenende stoffer) eller 10 (marint affald). Desuden peger forskning på, at kemikalier frigivet fra plasten kan reducere iltproduktionen hos havets mest almindelige iltproducerende bakterier¹. Dette er et problem, da temperaturstigninger i havet medfører, at vandet i forvejen ikke kan indeholde så meget ilt. Det er helt afgørende at få implementeret dette område i overvågningsprogrammet.

¹ <https://www1.bio.ku.dk/nyheder/pressemeddelelser/plastforurening-i-verdenschavene-truer-jordens-iltressourcer/?fbclid=IwAR1aIiQlsgeoPYSW6yLgyuCWYeBXC8Jx8PGryFbLUUhF154aGDskIA69mss>

Specifikke kommentarer

	<i>Side og linje</i>	<i>Vedrørende</i>	<i>Kommentar</i>	<i>Eventuelt forslag til erstatning/ændring/aktion</i>
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7			Tilføj flere linjer efter behov	
8				
9				